

Rannsóknir á uppeldisskilyrðum í Holtsá og seiðakannanir í
nokkrum öðrum þverám Skaftár, V-Skaftafellssyslu sumarið
1985.

Guðni Guðbergsson

EINTAK BÓKASAFNS

VEIÐIMÁLASTOFNUN

VMST-R/86030

Reykjavík 1986.

VMST-R86030

1. Inngangur

Sumarið 1985 voru farnar tvær rannsóknarferðir á vatnasvæði Skaftár, var sú fyrri farin í júlí en sú seinni í október. Áður hafa farið fram fiskirannsóknir á sama svæði, bæði með tilliti til seiðapéttleika og vaxtar seiða bæði á fiskgengum og ófiskgengum hlutum svo og ræktunarmöguleikum á ófiskgengum hlutum (Finnur Garðarsson og Þórólfur Antonsson 1984 og Finnur Garðarsson 1985). Voru rannsóknirnar 1985 gerðar í framhaldi af fyrri rannsóknum og hugsaðar sem liður í frekari rannsóknum og vöktun á fiskframleiðslu Skaftárvæðisins samkvæmt rannsóknaráætlun Finns Garðarssonar frá því í mars 1985.

2. Framkvæmd

Seiðarannsóknir voru gerðar með þeim hætti að veitt var með rafmagni í Holtsá, Hörgsá, Þverárvatni og Fjaðrá. Í Fjaðrá voru bæði athuguð svæði neðan fossa með nátturulegum seiðum svo og útkoma seiðasleppinga ofan fossa. Hafa ber í huga að í október var vatn orðið kalt og við það minnkar veiðni rafveiðitækjanna og því varasamt að bera seiðapéttleika frá því í október við veiði frá öðrum tímum. Í Holtsá voru uppeldisskilyrði ofan og neðan fossa athuguð.

3. Niðurstöður og umræður

3.2 Holtsá er fiskgeng um 4,8 km. Neðstu 3 km rennur áin á eyrum og er þar fingerður botn og áin fremur lygn. Breidd árinna á þessu svæði er 20 - 30 m. Þar fyrir ofan tekur við gljúfur og um 1,8 km uppi í því er foss og er hann 5 - 6m hár. Er þessi foss með öllu ófiskgengur. Nokkuð er um smá fossa og flúðir í ánni frá gljúfurmynninu og upp að fossinum. Botninn er á þessu svæði að mestu gróin móbergsklöpp með stöku stórum steinum. Ofan fossins er áin svipuð og neðan hans þ.e. gróin klapparbotn með stórum steinum og hyljum inn á milli, allt upp að afréttargirðingu. Frá fossinum upp að afréttargirðinunni er um 2,2 km. Rétt ofan afréttargirðingarinnar greinist áin í tvær kvíslar og eru strax fossar í þeim. Falla þeir mikið utan í

móbergsklöpp og má telja ólíklegt að seiði lifðu af fall niður þá, áin var því ekki skoðuð ofar.

Telja verður ófiskgenga hluta Holtsár fremur rýrann en ætti þó að geta fóstorað takmarkað magn af seiðum hvort heldur væri laxa eða urriða seiði væri þeim sleppt. Hæpið má þó telja að sleppingar á þennan hluta myndu svara kostnaði.

3.3 Niðurstöður rafveiða

Lengdardreifing og aldurssamsetning rafveiddra seiða er tekin saman í myndum 1 - 4.

3.3.1. Holtsá

I Holtsá var veitt neðan gljúfurs bæði í júlí og október. Eingöngu veiddust urriðaseiði og voru þau í litlum þéttleika enda, gefur botninn ekki tilefni til annars þar sem hann er bæði fingerður og því lítið um stóra steina sem gefið geta stórum seiðum seiðum nægilegt skjól. Eingöngu veiddust vorgömul (0+) og árgömul seiði (1+). Vöxtur seiðanna virðist nokkuð misjafn (mynd 1).

3.3.2. Fjaðrá

I Fjaðrá var veitt bæði neðan brúar og á ófiskgengahlutanum við Heiðarsel, veiddust bæði urriða og bleikjuseiði á fiskgengahlutanum. Urriðaseiði veiddust í nokkrum mæli á ófiskgenga hlutanum og er þar um að ræða seiði úr sleppingum 1984 og 1985. Sleppiseiðin eru lítið stærri en náttúrulegu seiðin (mynd 2). Erfitt er að áætla vöxt sleppiseiðanna þar sem ekki eru til upplýsingar um stærðardreifinu seiðanna áður en þeim var sleppt.

3.3.3. Hörgsá

I Hörgsá var veitt við Múlakot og veiddust bæði urriða og laxaseiði en hvortveggja í litlum mæli og var vöxtur seiðanna góður (mynd 3).

3.3.4. Þverárvatn

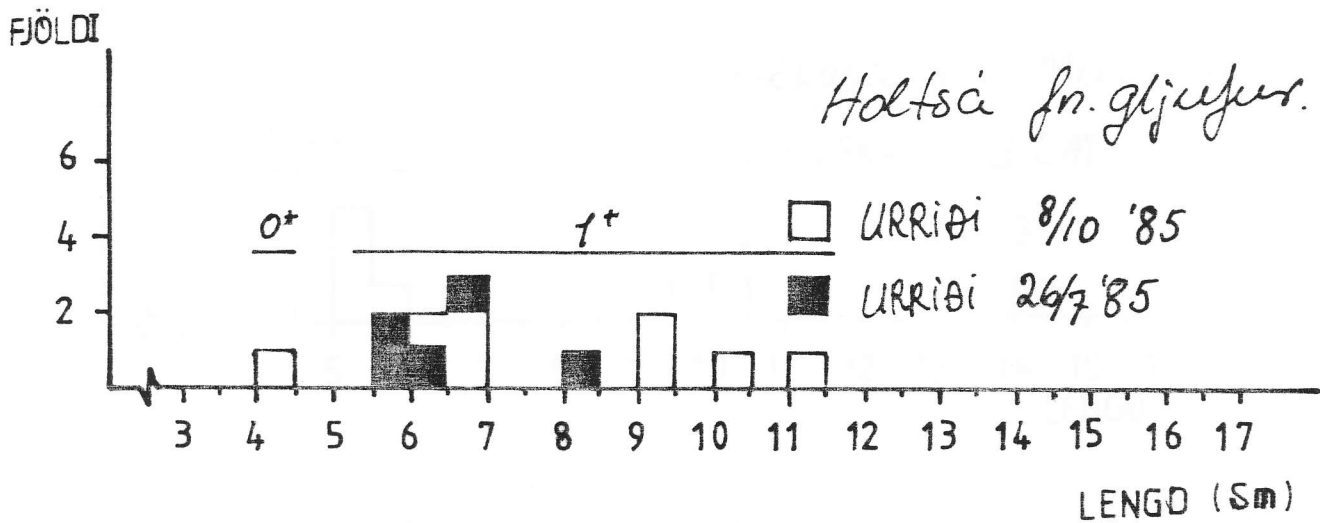
Veitt var á tveimur stöðum í Þverárvatni, við bæinn Þverá og neðan Eyjalóns. Ekki veiddust nein seiði neðan Eyjalóns en við

þverá veiddust bæði urriða og bleikjuseiði og bar þar mest á
vorgömlum urriðaseiðum (mynd 4).

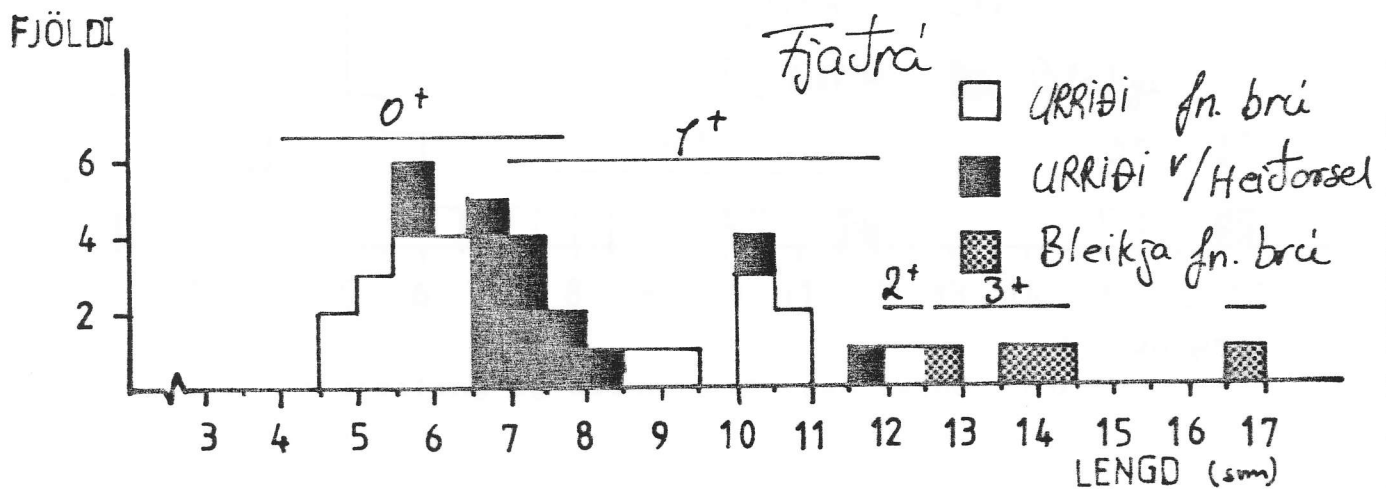
Heimildir:

Finnur Garðarsson 1985, Fiskifræðilegar rannsóknir í nokkrum
þverám Skaftár, V-Skaftafellssýslu sumarið 1984.
Skýrsla Veiðimálastofnunar VMST-R85012 14 bls.

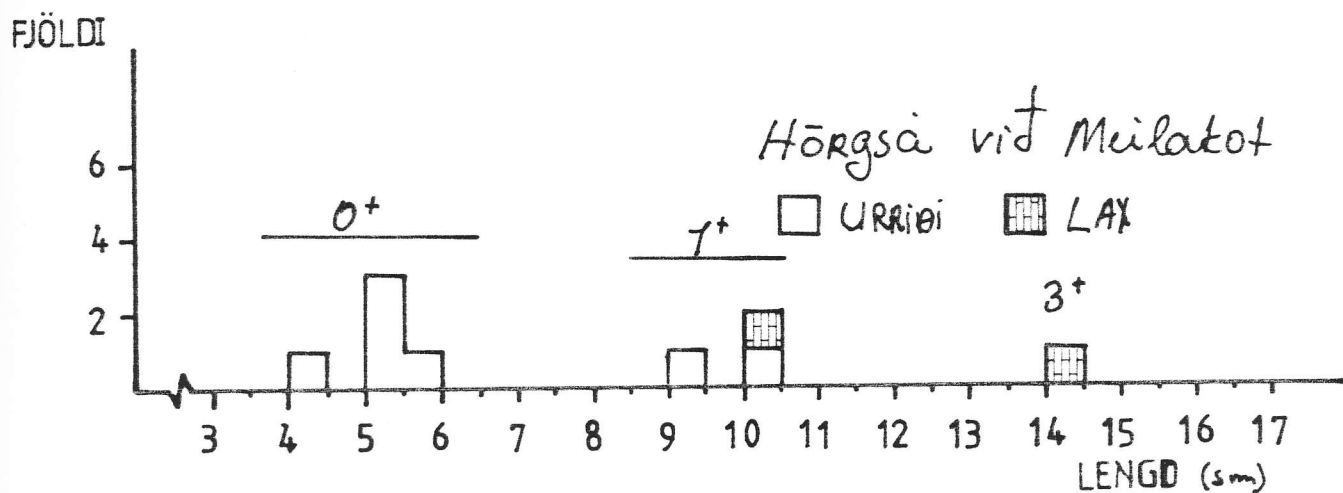
Finnur Garðarsson og Þórólfur Antonsson. 1984. Lausleg úttekt á
uppeldisskilyrðum fiskgengs hluta Geirlandsár 1983.
Skýrsla Veiðimálastofnunar 14 bls.

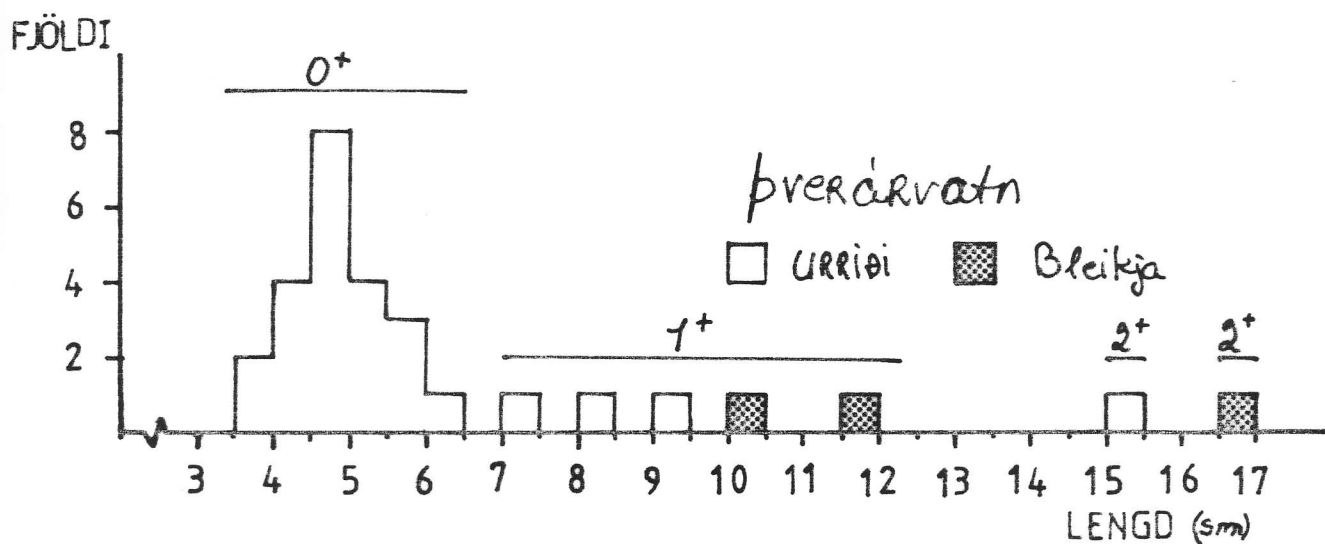
Mynd 1. Lengdardreifing og aldur seiða sem veidd voru í Holtsá.

Mynd 2. Lengdardreifing og aldur seiða sem veidd voru Fjaðrá.

Mynd 3. Lengdardreifing og aldur seiða sem veidd voru í Hörgsá.

Mynd 4. Lengdardreifing og aldur seiða sem veidd voru í Þverárvatni.